

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Матеріали

ІХ Міжрегіональної науково-методичної
інтернет-конференції

1–2 грудня

Харків — 2016

УДК 61:57(07.07)(063)
Ф79

Редакційна колегія: проф. *М'ясоєдов В. В.*
проф. *Кнігавко В. Г.*
проф. *Сирова Г. О.*
доц. *Фоміна Л. В.*
доц. *Краснікова С. О.*
ст. викл. *Садовниченко Ю. О.*
ас. *Рассоха І. В.*

Ф79 **Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах (біологія, фізика, хімія, педагогіка, психологія):** Матеріали ІХ Міжрегіональної науково-методичної інтернет-конференції, 1–2 грудня 2016 р. — Харків : МіФ, 2016. — 176 с.
ISBN 978-XXX-XXX-XXX-X

ISBN 978-XXX-XXX-XXX-X

© Харківський національний
медичний університет, 2016

ЗМІСТ

Вибрані сторінки історії кафедри медичної біології <i>М'ясодов В. В., Садовниченко Ю. О.</i>	8
---	---

Секція № 1 МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Технології суб'єктивно-орієнтованого підходу <i>Адмакина А. В.</i>	11
Пріоритетність формування екологічних знань у підготовці студентів вищих навчальних закладів природничих спеціальностей <i>Гасинець Я. С., Карбованець О. І., Коваль Г. М., Демчиська М. І., Куруц Н. В.</i>	12
Досвід викладання дисципліни «фармацевтична ботаніка» на кафедрі ботаніки НФАУ <i>Гоштова Т. М., Руденко В. П., Філатова О. В.</i>	14
Шляхи підвищення ефективності лекційної форми навчання іноземних студентів <i>Гоштова Т. М., Сіра Л. М., Мала О. С.</i>	15
Реалізація принципів диференційного та індивідуального підходу при викладанні медичної біології студентам, які навчаються англійською мовою <i>Кальни В. В.</i>	16
Использование интерактивных методов обучения в образовательном процессе <i>Козинова И. И., Шаторная В. Ф.</i>	17
О продолжении оптимизации преподавания медицинской биологии <i>Кулаченко Б. В.</i>	21
Иновационные методы в процессе подготовки интернов по специальности «Фтизиатрия» <i>Матвеева С. Л.</i>	23
Іновативні технології при викладанні предмета «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» <i>Міхєєв А. О.</i>	24
Викладання дисципліни «Фармацевтична ботаніка» на дистанційному курсі у Національному фармацевтичному університеті <i>Опрошанська Т. В., Мацталер В. В., Гоштова Т. П.</i>	28
Про проблемне викладання біології майбутнім лікарям <i>Піскун Р. П., Шкарупа В. М., Шевчук Т. І.</i>	29
Методичні засади викладання історії біохімії, як фундаментальної основи медико-біологічної науки <i>Прадій Т. П., Крамаренко І. С.</i>	31
Биологический перформанс как эффективный инструмент обучения иностранных студентов <i>Садовниченко Ю. А., М'ясодов В. В., Пастухова Н. Л., Хроменкова О. Б.</i>	36
Особенности викладання фізіології в процесі підготовки студентів зі спеціальності «Медсестринство» <i>Семенченко С. Б., Тимофійчук І. Р.</i>	37

туберкульозної клінічної лікарні, питання діагностики туберкульозу внелегочних локалізацій розглядають в умовах відповідних відділень з фахівцями з точки зору інформативності різних методів дослідження в залежності від патогенезу передбачуваної клінічної форми та локалізації. Перспективною є розробка методичних матеріалів по туберкульозу з використанням сучасних можливостей (електронний банк даних про туберкульоз різних локалізацій). На післядипломному етапі медичної освіти рекомендується збільшення навчальних годин підготовки по питанням внелегочного туберкульозу з диференційованим викладанням з урахуванням спеціальності навчаючихся. Цілеслобно привертати фтизіатрів, зокрема фахівців по внелегочному туберкульозу, працюючих на клінічній базі, для навчання та створення електронної бази даних по туберкульозу, доступної широкому колу користувачів.

УДК 378.147:[579+578+614-097]

Інноваційні технології при викладанні предмета «Мікробіологія, вірусологія та імунологія»

Міхеев А. О.

ВДНЗУ «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці.

Вступ. Сучасний етап розвитку медицини в Україні вимагає реформування охорони здоров'я в цілому, а також медичної освіти. Це необхідно для підвищення не лише ефективності профілактики, діагностики і тактики лікування, а й для підняття іміджу лікарів внаслідок зниження показників захворюваності, смертності, а також стану здоров'я населення.

Основна частина. Сучасні вимоги, запропоновані освітньо-професійною програмою підготовки фахівців спеціальності «Медицина», передбачають їхню побудову за кредитно-модульним принципом [1]. Цьому повною мірою відповідають освітні стандарти професійної підготовки лікарів, покликані вирішувати завдання формування професійної компетентності, клінічного мислення тощо [2]. Інноваційний принцип його побудови відображається насамперед в меті навчання, що передбачає оволодіння практичними навичками та вміннями, які здобуваються в процесі підготовки. Компетентність майбутнього спеціаліста проявляється в ході виконання діяльності і характеризує здатність лікаря вирішувати проблеми, що виникають у реальних життєвих ситуаціях.

Мотивація до оволодіння новими знанням підвищується при розумінні цінності, необхідності, практичної значущості вивчення проблеми, тому в системі безперервного навчання найбільш ефективні такі педагогічні технології, як рольові й імітаційні ігри, моделювання, аналіз складних і діагностично складних випадків захворювань у клінічній практиці, самооцінка, навчання шляхом виконання самостійної роботи, курсових проєктів, контрольних робіт тощо.

Самонавчання — найефективніший підхід у безперервному медичному процесі [3]. Його основним елементом стає ініціатива тих, хто навчається. Студенти самостійно визначають проблеми й потреби, формулюють мету, здійснення дій, наявних ресурсів навчання, оцінюють його результати. Відвідування симпозіумів, колоквиумів, днів фахівця, віртуальні й реальні консультації викладачів щодо неясних чи проблемних питань є невід'ємною частиною системи самоосвіти. При самонавчанні головне значення мають такі методи, як читання, розбір випадків із практики, розробка проєктів, складання звітів і ін.

У процесі безперервного навчання особливу роль відведено інформаційно-методичній підтримці вивчення окремих дисциплін з технологіями дистанційного навчання та широким використанням сучасних засобів комунікації [4]. Впровадження дистанційних технологій дозволяє посилити й розвинути творчі й інтелектуальні здібності майбутнього лікаря за допомогою відкритого доступу до всіх інформаційних модулів програми, що значно збагачує навчальний матеріал і допомагає формувати глибокі знання та вміння [5–7].

Мікробіологія, вірусологія та імунологія як інші біологічні дисципліни, розвивають у студентів базис для формування відповідних знань, умінь і навичок, а тому займають важливе місце у професійній підготовці майбутніх лікарів. Застосування у процесі вивчення цієї дисципліни принципу модульності суттєво підвищує рівень диференціації у її вивченні.

Навчальний матеріал дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» згідно з типовою програмою є єдиним цілим з виділенням окремих модулів. Кожний модуль є окремою одиницею змісту, оскільки складається із завершеної, взаємопов'язаної навчальної інформації та методичних вказівок щодо досягнення освітніх цілей. Окрім того, всі модулі (а їх згідно з програмою 3) структуровані на невеликі частини — змістові модулі. Освоєння кожного з модулів завершується підсумковим модульним контролем.

Організація навчання за кредитно-модульною системою вимагає від викладача формувати знання у студентів так, щоб нові складні поняття стали доступними, а отримані ним знання були глибокими та довготривалими.

Кредитно-модульна система навчання мікробіології, вірусології та імунології означає, що організація навчання відбувається безпе-

первно за задалегідь заданою програмою, а також відповідною системою оцінювання. Тому у процесі навчання у студентів з'являється мотивація для постійної і наполегливої навчально-пізнавальної роботи. Отримання на практичному занятті об'єктивної оцінки в балах стимулює студентів до покращання результатів навчання. Важливу роль в цьому відіграють як сама процедура накопичення балів, так і прозорість і гласність при оцінюванні. Атестаційні оцінки всіх студентів відомі та знаходяться у вільному доступі — електронному журналі ВДНЗ «БДМУ» (<http://ez.bsmu.edu.ua/>), що додатково створює передумови мотивації навчання.

При вивченні мікробіології, вірусології та імунології основна увага зосереджена на формуванні здібності у студентів до самостійного здобуття знань, умінь та навичок, а збільшення об'єму самостійної роботи у навчанні за кредитно-модульною системою стимулює навчальну і творчу діяльність, здатність до самоосвіти. Для її покращання окрім потужного бібліотечного фонду в БДМУ створено сервер дистанційного навчання (moodle.bsmu.edu.ua), де з усіх дисциплін, які вивчають студенти, є змістовна інформація різного характеру (лекції, фото, відео, тестові завдання, питання для підготовки до практичних занять, підсумкових модульних контролів тощо). Самостійна робота студента з такими доступними джерелами інформації дає можливість не лише проявити себе, а й оцінюється викладачем і додає балів до загальної суми, а отже, і покращання рейтингу. Це не лише стимулює студентів до вивчення предмету «Мікробіологія, вірусологія та імунологія», але й до пошуку додаткових матеріалів і кращого пізнання загальнобіологічних та медичних термінів. Тобто дистанційне вивчення окремих тем чи розділів з мікробіології, вірусології та імунології може суттєво покращити проінформованість студентів, полегшити засвоєння матеріалу, а також допомагає студентам навчатися «самостійно».

Також оцінювання самостійної роботи студентів має і виховне значення. У процесі самонавчання студентам прищеплюється прагнення до самовдосконалення, вміння здійснювати самонавчання та самоконтроль. Адже багато питань, які виносяться на самостійне вивчення підлягають контролю при проведенні відповідних підсумкових модульних, тестових контролів, контрольних робіт. Відповідно, чим краще студенти засвоюють самостійно набуті знання, тим вищою в кінцевому результаті буде й оцінка.

Таким чином, кредитно-модульне викладання предмета «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» із застосуванням інноваційних технологій має певні переваги перед традиційним підходом до навчання, а саме:

- зміст матеріалу дисципліни розподілений на окремі змістові одиниці — модулі, які мають відносно самостійне значення;

- змінено форму спілкування викладача і студента на практичному занятті: опосередковано — через організацію кредитно-модульного навчання та безпосередньо індивідуально;
- самостійна робота студентів займає значну частину відведеного на навчання часу, в її процесі вони вчать планувати, самоорганізовуватися та саморозвиватися;
- підвищується об'єктивність оцінювання навчання студентів — вона цілком залежить від суми набраних балів;
- контроль якості навчання набуває більшої прозорості, оскільки є система накопичення балів, і студенти мають змогу самостійно відстежувати свої оцінки;
- студенти мають можливість постійно контролювати власні досягнення у навчанні.

Висновок. Становлення системи безперервного навчання майбутніх лікарів у сучасних умовах повинне широко опиратися на використання інноваційних технологій навчання, що дозволяє досягти високого рівня їх професійної компетентності. Це стосується усіх дисциплін, у тому числі і «Мікробіології, вірусології та імунології» як однієї з базових медико-біологічних дисциплін.

Література

1. Беденюк А. Д. Доктрина ведення навчального процесу у державних вищих медичних навчальних закладах згідно з кредитно-модульною системою / А. Д. Беденюк // Медична освіта. — 2012. — № 1. — С. 13–14.
2. Концептуальні питання розробки стандартів вищої освіти для підготовки лікарів / Ю. В. Вороненко, Ю. П. Вдовиченко, О. П. Мінцер та ін. // Медична освіта. — 2012. — № 2. — С. 31–34.
3. Самонавчання як мотиваційна складова якісної освіти / Л. Р. Шостакович-Корецька, В. В. Маврутенков, А. В. Чергінець та ін. // Медична освіта. — 2011. — № 1. — С. 43–45.
4. Лобань Г. А. Інформаційно-методична підтримка вивчення предмету на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» / Г. А. Лобань, І. М. Звягольська, В. П. Полянська // Biomedical and biosocial anthropology. — 2014. — № 22. — С. 226–229.
5. Мрут В. М. Оптимізація вивчення мікробіології, вірусології та імунології при використанні інноваційних технологій / В. М. Мрут // Biomedical and biosocial anthropology. — 2014. — № 22. — С. 259–260.
6. Романова Ю. Г. Дистанційне навчання у вищій медичній освіті / Ю. Г. Романова, В. В. Бабієнко // Медична освіта. — 2015. — № 1. — С. 96–98.
7. Бабінцева Л. Ю. Можливості застосування технології дистанційного навчання в безперервному професійному розвитку провізорів / Л. Ю. Бабінцева // Медична інформатика та інженерія. — 2015. — № 1. — С. 18–

Покажчик авторів

- Адмакина А. В. 11
 Аль-Газо Н. В. 159
 Андросва С. В. 63
 Бачинський Р. О. 91
 Берестова В. В. 68
 Бірюкова Т. В. 92
 Білінгер О. О. 152
 Босчко В. Ф. 76
 Булик Р. С. 97
 Васенко Т. Б. 101
 Василинчук О. Я. 49, 52
 Вершкова І. В. 56
 Гапоненко В. П. 51
 Гасинень Я. С. 12
 Гетманець Г. О. 134
 Гнатишина Л. Л. 163
 Гонтова Т. М. 14, 15, 51
 Гонтова Т. Н. 28
 Горонко О. М. 52, 58
 Гринчак Н. М. 103
 Губарева С. А. 104
 Гуменна А. В. 152
 Гуцул О. В. 77
 Демчинська М. І. 12
 Дерезуз Л. В. 56
 Джамаєв В. Ю. 160
 Жаботинська Н. В. 115
 Замазій Т. М. 106, 113
 Захарчук О. І. 58, 107
 Іванець Л. М. 163
 Іванчук М. А. 82
 Кальян В. В. 16
 Карбованець О. І. 12
 Капуга В. С. 158
 Кіресв І. В. 115
 Коваленко Н. І. 106, 113
 Коваль Г. М. 12
 Ковальчук Е. В. 114
 Козуб П. А. 116
 Козуб С. Н. 116
 Кононова И. И. 17
 Коровенкова О. М. 52
 Крамаренко І. С. 31
 Краснікова С. О. 121
 Краснікова Ю. М. 122
 Кривчанська М. І. 97
 Крикля В. В. 56
 Криськів О. С. 53
 Кудрявцев А. А. 124
 Кудрявцева Т. О. 124
 Кузнецова І. К. 160
 Кулаченко Б. В. 21
 Кульчинський В. В. 89
 Курци Н. В. 12
 Лашин В. В. 164
 Левитин Е. Я. 53
 Лега Д. О. 66
 Лозакіна Ю. В. 97
 Лукьянова Л. В. 128
 Макаров В. О. 63
 Мала О. С. 15
 Мартинова О. В. 56
 Матвеева С. Л. 23
 Махрова С. Г. 86
 Мангалер В. В. 28
 Мещерякова І. П. 160
 Микитюк О. Ю. 89
 Міроннік Л. В. 134
 Міхєєва Г. В. 136
 Міхєєв А. О. 24
 Мологягін Д. Г. 124
 М'ясодов В. В. 8, 36
 Олар О. І. 89
 Опрощанська Т. В. 28
 Паламар А. О. 49
 Пастухова Н. Л. 36
 Перекрєст М. І. 139
 Піскуп Р. П. 29
 Прадій Т. П. 31
 Проценко Е. С. 140
 Рассоха И. В. 143
 Ризничук М. О. 144
 Рой И. Д. 53
 Ротар Д. В. 148, 152
 Руденко В. П. 14
 Рудик-Добощук М. Г. 52
 Руснак Н. І. 163
 Рябова О. О. 158
 Садовниченко Ю. О. 8,
 36, 40
 Сахацька І. М. 58
 Семененко С. Б. 37
 Сирова Г. О. 63, 164
 Ситнік К. М. 66
 Сіра Л. М. 15, 51
 Слободян В. З. 77
 Спрут О. В. 101
 Сухенко О. В. 38
 Тарлева А. В. 159
 Тимофійчук І. Р. 37
 Тимчук Н. Ф. 160
 Ткаченко О. В. 104
 Тюкіна В. М. 68
 Фальфушинська Г. І. 163
 Федів В. І. 89
 Філатова О. В. 14
 Хлєєєва С. С. 103
 Хоменко В. Г. 97
 Хроменкова О. Б. 36, 40
 Цаль О. Я. 72
 Чаленко Н. М. 164
 Чекман І. С. 164
 Черновська Н. В. 97
 Шаповал Е. В. 140
 Шаповалова Н. В. 72, 74
 Шаторная В. Ф. 17
 Шевчук Т. І. 29, 101
 Шемчук Л. А. 66
 Шкарупа В. М. 29
 Шничак Т. В. 66
 Шубладзе О. Э. 114
 Fylymonenko V. P. 47
 Kravchenko G. B. 47
 Lysiuk R. 165

Наукове видання

**Формування сучасної концепції
викладання природничих дисциплін
в медичних освітніх закладах
(біологія, фізика, хімія, педагогіка, психологія):**

Матеріали Міжрегіональної науково-методичної конференції

Редакційна колегія: проф. *М'ясоєдов В. В.*
проф. *Кнігавко В. Г.*
проф. *Сирова Г. О.*
доц. *Фоміна Л. В.*
доц. *Краснікова С. О.*
ст. викл. *Садовниченко Ю. О.*
ас. *Рассоха І. В.*

Відповідальний за випуск: *Рассоха І. В.*

Комп'ютерна верстка: *Джамєєв В. Ю.*

Підписано до друку 28.11.2016. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook. Друк різь.
Умов. друк. арк. 6,75. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макету у комп'ютерно-копіральному центрі «МіФ»
Україна, 61022 Харків, пр.Науки, 17.